

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Lenky Krupíčkové a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobkyně: **UNIMEX - INVEST, s.r.o.**, se sídlem Svojsíkova 1596/2, Ostrava, zastoupena JUDr. Jaromírem Hanušem, advokátem se sídlem Kosmova 961/20, Ostrava, proti žalovanému: **Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj**, se sídlem Na Jízdárně 3162/3, Ostrava, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 12. 2019, č. j. 22 Af 80/2017 - 92,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 12. 2019, č. j. 22 Af 80/2017 - 92, **se zrušuje a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalovaný vydal dne 3. 7. 2017 dva exekuční příkazy, jimiž nařídil vůči žalobkyni daňovou exekuci příkázáním pohledávky z účtu (č. j. 2594126/17/3203-00540-805180) a prodejem nemovitých věcí (č. j. 2594395/17/3203-00540-805180), k vymožení nedoplatků na daních ve výši celkem 5 189 777,59 Kč (dále též „exekuční příkazy“) a exekučních nákladů ve výši 101 760 Kč. Podkladem exekučních příkazů bylo dle výkazu nedoplatků mj. rozhodnutí žalovaného o odvolání proti dodatečnému platebnímu výměru na daň z příjmů právnických osob za rok 2006 ze dne 31. 5. 2010, č. j. 90106/10/390911806486 a platební výměr na penále na dani z příjmů právnických osob za rok 2005 ze dne 16. 6. 2010, č. j. 93052/10/390911806486 (dále též jako „sporná rozhodnutí“).

II.

[2] Žalobkyně podala proti exekučním příkazům žalobu u Krajského soudu v Ostravě (dále též „krajský soud“). Zpochybňovala především vykonatelnost rozhodnutí uvedených

ve výkazu nedoplatků, neboť tato jí nemohla být řádně oznámena (doručena). V době od 28. 5. 2010 do 3. 5. 2013 totiž neměla v obchodním rejstříku zapsaný statutární orgán. Krajský soud rozsudkem ze dne 16. 8. 2018, č. j. 22 Af 80/2017 - 54 (dále též „původní rozsudek“), exekuční příkazy zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Dospěl k závěru, že z důvodu absence statutárního orgánu žalobkyně nemohlo dojít k účinnému doručení sporných rozhodnutí. Na tom, že sporná rozhodnutí nebyla doručena, nemohlo dle krajského soudu nic změnit ani to, že žalobkyni bylo možné doručovat do datové schránky, do níž se přihlašovaly osoby s právem přístupu.

[3] Nejvyšší správní soud zrušil původní rozsudek ke kasační stížnosti žalovaného rozsudkem ze dne 23. 9. 2019, č. j. 7 Afs 377/2018 - 38, a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Konstatoval, že otázka doručení sporných rozhodnutí nebyla posouzena komplexně. Krajský soud totiž nezohlednil, že právnická osoba nemusí nutně ve všech záležitostech jednat toliko prostřednictvím svého statutárního orgánu, ale může jednat i prostřednictvím jiných osob. Vůbec se nezabýval otázkou, zda se do datové schránky žalobkyně přihlásila některá z v úvahu přicházejících oprávněných osob (nejen statutární orgán, ale rovněž osoby pověřené či administrátor datové schránky) a spokojil se s tím, že absence zapsaného jednatele žalobkyně v obchodním rejstříku má automaticky za následek neplatné doručení. Takový postup krajského soudu považoval zdejší soud za nedostatečný. Bylo nutné otázku doručení důkladně posoudit a především se zabývat tím, která konkrétní osoba se do datové schránky žalobkyně přihlásila. Přihlásila-li by se totiž do datové schránky žalobkyně v rozhodnou dobu některá z osob oprávněných k přístupu, došlo by k doručení písemnosti ve smyslu § 17 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o elektronických úkonech“), neboť by se jednalo o osobu oprávněnou za žalobkyni v tomto rozsahu jednat. Kasační soud pak krajskému soudu uložil, aby v dalším řízení zjistil, jaká osoba se do datové schránky žalobkyně v rozhodnou dobu přihlásila, a v návaznosti na tato zjištění se zabýval tím, zda mohly nastat účinky doručení. Poukázal přitom na ustálenou judikaturu, jež od uživatelů datových schránek vyžaduje jistý stupeň „bdělosti“, zejména při nakládání s přístupovými údaji (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2015, č. j. 4 As 160/2015 - 43, či ze dne 26. 8. 2015, č. j. 3 Ads 21/2015 - 44).

[4] Po vrácení věci krajský soud v záhlaví uvedeným rozsudkem opět zrušil exekuční příkazy a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V souladu s pokynem zdejšího soudu zjistil, že se do datové schránky žalobkyně dne 1. 6. 2010 v 08:23:01 a dne 16. 6. 2010 v 15:09:42 přihlásil Petr Nevlund, který byl zapsán jako jednatel žalobkyně v obchodním rejstříku do 28. 5. 2010 a následně opět od 3. 5. 2013. Žalovaný tak spojil účinky doručení sporných rozhodnutí s přihlášením bývalého jediného jednatele žalobkyně, který se do její datové schránky přihlásil, přestože již byl vymazán z obchodního rejstříku. Dle krajského soudu na základě těchto skutečností *„nelze zejména s ohledem na relativně krátký časový okamžik od výmazu jednatele z obchodního rejstříku do okamžiku 'doručení' (v prvním případě 3 dny a ve druhém 19 dnů) učinit bez dalšího doplnění (důkazů nebo alespoň úvah) závěr o tom, zda žalobkyně (ne)byla dostatečně bdělá a zda (ne)mohla včasnými kroky zabránit nastalé situaci.“* Krajský soud zdůraznil, že posouzení formální vykonatelnosti exekučních titulů je především v kompetenci příslušných daňových orgánů, jejichž činnost by správní soudy neměly nahrazovat. Žalovaný však učinil závěr o doručení sporných rozhodnutí bez

pokračování

ohledu na to, jaká osoba se do datové schránky přihlásila, a bez zohlednění toho, že žalobkyně v dané době neměla zapsaný statutární orgán. Právní závěr žalovaného tak nelze považovat za správný. Bylo na něm, aby posoudil doručení podle konkrétních skutkových okolností věci, a to okamžitě poté, co zjistil absenci statutárního orgánu žalobkyně. Povinnost ověřovat splnění procesních podmínek řízení platí i pro správní orgány. Žalovaný mohl zjistit z veřejně přístupné části obchodního rejstříku, že byl jednatel žalobkyně vymazán. Bylo pak jeho procesní povinností dále zjistit, zda má žalobkyně jinou osobu oprávněnou za ni jednat, případně zda lze rozhodnutí doručovaná do její datové schránky přes absenci statutárního orgánu a jiné oprávněné osoby považovat za doručená. Pokud by dospěl k závěru, že rozhodnutí nebylo možno považovat za doručená, měl žalobkyni ustanovit zástupce podle § 10 odst. 2 věty poslední zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v rozhodném znění. Protože tak nepostupoval, musel mu krajský soud věc vrátit k dalšímu řízení. Pokud by se posouzením relevantních otázek ve vztahu k doručení zabýval sám krajský soud, nepřipustně by tím nahrazoval činnost žalovaného a v konečném důsledku by posuzoval důvody, ze kterých ani nevycházela napadená rozhodnutí, resp. závěr žalovaného o řádném doručení vymáhaných rozhodnutí. Odkaz žalovaného na rozsudek ze dne 28. 8. 2019, č. j. 2 Afs 138/2018 - 48, krajský soud označil za nepřiléhavý pro skutkové odlišnosti. Doplnil, že *„však bylo namístě konstatovat, že přes formální splnění podmínek uvedených v § 17 zákona o elektronických úkonech nelze bez dalšího (tj. bez zohlednění konkrétních okolností případu) považovat rozhodnutí za řádně a účinně doručená.“*

III.

[5] Žalovaný (dále též „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Krajský soud dle něj nesprávně posoudil otázku vykonatelnosti exekučních titulů. Zcela nepochopitelně totiž rezignoval na vyřešení stěžejní právní (nikoliv skutkové) otázky účinnosti doručení sporných rozhodnutí do datové schránky žalobkyně, přestože měl řádně zjištěn skutkový stav. Nepostupoval v souladu s instrukcemi a právním názorem Nejvyššího správního soudu, když vyřešení této otázky přenesl na stěžovatele. Ten však již podrobně vyargumentoval své právní stanovisko, že sporná rozhodnutí byla řádně doručena. Není důvod, aby se stěžovatel touto otázkou zabýval znovu, zvláště když se s jeho argumentací krajský soud vypořádal jen ryze povrchně a část jeho argumentů pominul. V důsledku vyhnutí se posouzení stěžejní právní otázky a nevypořádání argumentů stěžovatele zatížil krajský soud svůj rozsudek nepřezkoumatelností. Stěžovatel krajskému soudu rovněž vytkl vnitřní rozpornost jeho rozsudku. Na jednu stranu soud uvedl, že zjištěný skutkový stav mu neumožňuje otázku účinnosti doručení právně posoudit, současně však označil závěr žalovaného o řádném doručení za paušálně nesprávný a rozebral, jak měl dle jeho mínění stěžovatel při doručování sporných rozhodnutí postupovat. Přestože krajský soud odmítl meritorně vyřešit stěžejní právní otázku, zrušil exekuční příkazy proto, že nebylo možné dospět k přesvědčivému závěru o jejich doručení, tj. zastal názor, že sporná rozhodnutí řádně doručena nebyla. Stěžovateli není zřejmé, jak mohl krajský soud dospět k závěru o neprokazatelnosti účinků doručení, pokud se účinností doručování vůbec nezabýval. Proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

IV.

[6] Žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázala na svá předchozí vyjádření ve věci, zejména na vyjádření ze dne 11. 12. 2019. Výrok napadeného rozsudku považuje za správný. Jak totiž prokázala, v inkriminované době doručování sporných rozhodnutí neměla statutární orgán. V doplňujícím vyjádření žalobkyně odkázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 5. 2020, č. j. 20 Cdo 1071/2020 - 836, a č. j. 20 Cdo 1073/2020 - 838, vydaná v jiné její věci. Nejvyšší soud zde konstatoval, že „(...) *jestliže právnická osoba nemůže před soudem vystupovat jako účastník řízení (proto, že tu není osoba oprávněná za ni jednat), vyplývá z toho mimo jiné, že taková právnická osoba nemůže za řízení činit procesní úkony a že jí nemohou být (účinně) doručovány písemnosti, neboť tu není nikdo, kdo by mohl za právnickou osobu provádět procesní úkony nebo kdo by mohl za právnickou osobu přijímat doručované písemnosti.*“ a vytkl odvolacímu soudu opomenutí závěrů uvedených v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2018, sp. zn. 21 Cdo 2646/2016. Navrhla, aby byla kasační stížnost zamítnuta.

V.

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[8] Kasační stížnost je důvodná.

[9] Nejdříve se Nejvyšší správní soud musel zabývat přípustností podané kasační stížnosti, jelikož jde v pořadí již o druhou kasační stížnost. Podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. je kasační stížnost nepřipustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem soudu.

[10] Smyslem výše uvedeného ustanovení je zamezit tomu, aby se Nejvyšší správní soud musel zabývat znovu věcí, u které již jedenkrát svůj právní názor vyslovil, a kdy se tímto právním názorem krajský soud řídil. Ostatně i soud je svým předchozím vysloveným právním názorem vázán, jestliže rozhoduje za jinak nezměněných poměrů v téže věci o kasační stížnosti proti novému rozhodnutí krajského soudu. Výklad uvedeného ustanovení provedl Ústavní soud v nálezu ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 136/05, na který navázal Nejvyšší správní soud např. v usnesení rozšířeného senátu ze dne 22. 3. 2011, č. j. 1 As 79/2009 - 165, č. 2365/2011 Sb. NSS, kde uvedl: „*Ze zákazu opakované kasační stížnosti judikatura Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu dovodila nad rámec doslovného znění § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. výjimky, jejichž respektování znamená dodržení smyslu a účelu rozhodování Nejvyššího správního soudu. Dospěla k závěru, že toto ustanovení nelze vztáhnout zejména na případy, kdy Nejvyšší správní soud vytýká nižšímu správnímu soudu procesní pochybení nebo nedostatečně zjištěný skutkový stav, případně nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí. Odmítnutí kasační stížnosti za tohoto procesního stavu by znamenalo odmítnutí věcného přezkumu rozhodnutí z pohledu aplikace hmotného práva. [...]* Lze tedy shrnout, že

pokračování

ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. limituje přípustnost kasační stížnosti ve vztahu k otázkám již dříve v téže věci Nejvyšším správním soudem závazně posouzeným.“

[11] V nyní posuzovaném případě Nejvyšší správní soud původní rozsudek krajského soudu zrušil právě z důvodu nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Věc mu vrátil k dalším řízení se závazným právním názorem, že dokazování je nutné doplnit o zjištění, která konkrétní osoba se v rozhodnou dobu přihlásila do datové schránky žalobkyně (a v návaznosti na to věc posoudit). Tento postup odpovídá výjimce, kterou dovodil rozšířený senát v citovaném usnesení. Kasační stížnost je tedy přípustná.

[12] Dále se soud zabýval namítanou nepřezkoumatelností. Nepřezkoumatelnost je ostatně natolik závažnou vadou rozhodnutí krajského soudu, že se jí Nejvyšší správní soud musí zabývat i tehdy, pokud by namítnuta nebyla (srov. § 109 odst. 4 s. ř. s.). Při jejím posouzení vycházel ze setrvalé judikatury tohoto soudu (viz. např. rozsudky ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75; ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73; ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004 - 74; nebo ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130), avšak neshledal, že by napadený rozsudek trpěl v ní popsanými vadami.

[13] Stěžovatel spatřoval důvod nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku v tom, že se krajský soud nijak nevypořádal s jeho argumentací předloženou ve vyjádření k žalobě ze dne 26. 11. 2019, přestože v ní podrobně a pečlivě rozebral, na základě čeho považoval sporná rozhodnutí za řádně doručená. Otázkou, zda nezohlednění argumentace uvedené ve vyjádření žalovaného k žalobě může být vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. se Nejvyšší správní soud zabýval v rozsudku ze dne 12. 11. 2009, č. j. 1 As 64/2009 - 153. Zde uvedl, že: „Je to žalobce, kdo určuje rozsah a meze přezkumu napadeného rozhodnutí v podobě žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), a proto nevypořádá-li se soud s argumentací žalovaného, pak tím může ovlivnit kvalitu a sílu svého právního názoru, nikoli však zatížit své rozhodnutí vadou spočívající v nepřezkoumatelnosti.“ Správní soud je tak povinen vypořádat se pouze s žalobní argumentací (srov. také např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2011, č. j. 7 As 80/2011 - 122, ze dne 29. 4. 2014, č. j. 2 As 23/2014 - 34, ze dne 29. 3. 2016, č. j. 5 As 74/2015 - 56, či ze dne 7. 2. 2018, č. j. 9 As 330/2016 - 192). Nevypořádání argumentace žalovaného může do určité míry oslabit odůvodnění napadeného rozsudku, avšak ani k tomu v nyní posuzovaném případě ve výrazné míře nedošlo. Krajský soud se sice striktně vzato nevyjádřil přímo k argumentaci stěžovatele, ale jasně a přezkoumatelným způsobem předestřel svůj právní názor na věc. Uvedený postup by byl ostatně dostatečný rovněž v případě, že by jím krajský soud vypořádal přímo žalobní námitky. Odpovídá totiž konstantní judikatuře, podle níž není povinností správního soudu reagovat na každý dílčí argument uplatněný v podání a ten obsáhle vyvrátit; úkolem soudu je uchopit obsah a smysl argumentace a vypořádat se s ní (podpůrně srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 201/04, I. ÚS 729/2000, I. ÚS 116/05, IV. ÚS 787/06, ÚS 989/08, III. ÚS 961/09, IV. ÚS 919/14 a také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2015, č. j. 9 As 221/2014 - 43).

[14] Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku stěžovatel dále dovozoval z jeho vnitřní rozpornosti, resp. z protichůdných vyjádření. Konkrétní části rozsudku, které stěžovatel označil za rozporné, však nelze posuzovat izolovaně. Odůvodnění napadeného rozsudku je třeba chápat jako celek. Při tomto pohledu pak tvrzení krajského soudu, že mu „dosavadní

zjištěný skutkový stav neumožňuje otázku účinnosti doručení právně posoudit“ a že závěr o řádnosti doručení sporných rozhodnutí, který učinil stěžovatel, „nelze považovat paušálně za správný“, v rozporu nejsou. Krajský soud totiž nekonstatoval, že je závěr stěžovatele o řádném doručení sporných rozhodnutí chybný, toliko zpochybnil, že k němu mohl stěžovatel na základě zjištěných skutečností dospět. V této souvislosti pak stěžovateli vytkl celkový přístup k posouzení doručení sporných rozhodnutí, kdy stěžovatel bez ohledu na konkrétní skutkové okolnosti při posouzení doručení vycházel toliko ze skutečnosti, že do datové schránky bylo přistoupeno za užití přístupových údajů oprávněné osoby, a nijak nezjišťoval další skutkové okolnosti, jako která konkrétní osoba se přihlásila, ani nepřihlédl ke skutečnosti, že žalobkyně v danou dobu neměla žádný statutární orgán. Za takového skutkového stavu nebylo dle krajského soudu možné tuto otázku řádně posoudit, a tudíž ani učinit závěr, ke kterému stěžovatel dospěl. Nejvyšší správní soud neshledává ani nikterak rozporným postup krajského soudu, který se nezabýval otázkou účinnosti doručení sporných rozhodnutí, protože to dle jeho názoru zjištěný skutkový stav neumožňoval, a zároveň zrušil exekuční příkazy z toho důvodu, že nebylo možné dospět k přesvědčivému závěru o doručení sporných rozhodnutí. Krajský soud netvrdil, že sporná rozhodnutí nebyla řádně doručena. Celý jeho rozsudek je založen pouze na tom, že doručení sporných rozhodnutí nelze posoudit. Za takového stavu pak logicky dle krajského soudu nemůže obstát závěr stěžovatele o řádném doručení sporných rozhodnutí. Krajský soud tak neučinil nic jiného, než že stěžovateli vytkl nedostatek důvodů rozhodnutí s ohledem na nedostatečně zjištěný skutkový stav. Toto odůvodnění je plně srozumitelné, a lze tak uzavřít, že napadený rozsudek netrpí ani tvrzenou vnitřní rozporností.

[15] V meritu věci stěžovatel krajskému soudu vytýká, že postupoval v rozporu se závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu uvedeným v rozsudku č. j. 7 Afs 377/2018 - 38, když sice doplnil skutková zjištění, avšak rezignoval na posouzení stěžejní právní otázky, přestože mu v jejím posouzení nic nebránilo.

[16] Krajský soud vycházel z úvahy, že posouzení formální vykonatelnosti exekučních titulů je v kompetenci příslušných daňových orgánů, jejichž činnost by správní soudy neměly nahrazovat. Obecně lze souhlasit s tím, že cílem soudního přezkumu ve správním soudnictví není nahrazovat činnost správního orgánu. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu konstatoval v usnesení ze dne 2. 5. 2017, č. j. 10 As 24/2015 - 71, že *„smyslem soudního přezkumu ve správním soudnictví není nahrazovat činnost správních orgánů a vyprazdňovat účel správního řízení. Pokud tedy krajský soud dospěje k závěru, že nedostatky ve zjištění skutkového stavu jsou takového rozsahu, že jejich odstraňování by znamenalo nahradit činnost správních orgánů, uloží soud tuto povinnost správnímu orgánu (§ 76 odst. 1 písm. b/ s. ř. s.).“* O takovou situaci by se však nejednalo, pokud by krajský soud přistoupl k posouzení otázky řádnosti doručení v rozhodované věci. Jejím předmětem je totiž zákonnost exekučních příkazů vydaných stěžovatelem, nikoliv spor o doručení exekučních titulů v jednotlivých řízeních o stanovení daně a sjednání eventuální nápravy při jejich doručování. Přestože má otázka doručení sporných rozhodnutí klíčový vliv na vykonatelnost výkazu nedoplatků, který je v dané věci exekučním titulem, jedná se fakticky toliko o otázku dílčí, jejíž posouzení v nynějším daňovém řízení je pouze marginálním krokem (byť s významnými důsledky pro rozhodnutí ve věci). V nyní posuzovaném případě dosahovalo doplnění dokazování, ke kterému nadto krajský soud

pokračování

v souladu se závazným právním názorem vysloveným v rozsudku č. j. 7 Afs 377/2018 - 38 sám přistoupil, jen minimální míry. Krajský soud si toliko vyžádal sdělení Ministerstva vnitra ČR za účelem zjištění, která konkrétní osoba se do datové schránky žalobkyně přihlásila (resp. komu patřily použité přístupové údaje).

[17] Lze přisvědčit stěžovateli, že takto zjištěný skutkový stav byl dostatečný pro posouzení otázky účinnosti doručení sporných rozhodnutí. Doplněním dokazování bylo zjištěno, že pro přihlášení do datové schránky žalobkyně v rozhodné době byly užity přístupové údaje jejího jediného jednatele Petra Nevluda, který však již byl několik dní vymazán z obchodního rejstříku. Při zohlednění judikatury věnující se otázce doručování do datové schránky, na kterou zdejší soud odkázal v předchozím rozsudku č. j. 7 Afs 377/2018 - 38, si lze stěží představit, že by bylo nutné pro posouzení věci zjišťovat další skutkové okolnosti, a to i ve vztahu k posouzení případné bdělosti žalobkyně při nakládání s datovou schránkou, resp. s přístupovými údaji. Se závěrem krajského soudu o nedostatečnosti skutkových zjištění proto nelze souhlasit. Ani sám krajský soud ostatně neidentifikoval, k jaké skutečnosti postrádá podklady ve správním spise a proč.

[18] Krajský soud v napadeném rozsudku přdestřel úvahu, že bez dalšího doplnění důkazů (či alespoň úvah) ze strany stěžovatele nelze učinit závěr o tom, zda žalobkyně byla dostatečně bdělá při doručování sporných rozhodnutí do její datové schránky a zda (ne)mohla včasnými kroky zabránit nastalé situaci, a to s ohledem na relativně krátký okamžik, který uplynul od výmazu jednatele Petra Nevluda z obchodního rejstříku do okamžiku dodání sporných rozhodnutí do datové schránky (3 dny, resp. 19 dní). Nejvyššímu správnímu soudu však není zřejmé, v čem spočívá ona nedostatečnost skutkových zjištění, když byly veškeré skutkové okolnosti doručení řádně zjištěny. Krajský soud ani blíže nevysvětlil, proč je třeba se z hlediska posouzení bdělosti žalobkyně při nakládání s její datovou schránkou podrobněji zabývat relevancí počtu dní, které v okamžiku doručení sporných rozhodnutí uplynuly od výmazu jediného jednatele. Při obvyklém běhu věcí (a z ničeho zde nevyplývá opak) si lze jen stěží představit, že by byl výmaz statutárního orgánu z obchodního rejstříku pro právnickou osobu zapsanou v tomto rejstříku překvapivou událostí, která by nastala „ze dne na den“, a že by tak nemohla předcházet hrozící úplné absenci osoby oprávněné za ni jednat a nakládat s datovou schránkou včasnými kroky. Jinými slovy, žalobkyni musela být informace o tom, že je vedeno řízení o výmazu jejího jediného jednatele z obchodního rejstříku, známa ještě mnohem dříve, než došlo k samotnému výmazu. Tuto skutečnost potvrzují i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 5. 2020, č. j. 20 Cdo 1071/2020 - 836, a č. j. 20 Cdo 1073/2020 - 838, na která odkazuje sama žalobkyně. Dle nich totiž funkce jednatele Petra Nevluda zanikla již dne 25. 4. 2008, neboť přestal splňovat podmínku bezúhonnosti pro výkon funkce jednatele. Skutečnost, že k výmazu statutárního orgánu žalobkyně došlo jen 3 dny, resp. 19 dní před doručením sporných rozhodnutí tudíž není z hlediska posouzení otázky bdělosti žalobkyně při nakládání s přístupovými údaji k datové schránce, respektive jejího přístupu při řešení situace týkající se uspořádání jejích vnitřních poměrů esenciální.

[19] Nejvyšší správní soud proto souhlasí se stěžovatelem, že ve věci nebylo nutné odstraňovat další nedostatky ve zjištění skutkového stavu, tím méně pak v takovém rozsahu, že by jejich odstraňování bylo možné považovat za nahrazování činnosti

stěžovatele. Jediné nedostatky ostatně odstranil sám krajský soud doplněním dokazování o sdělení Ministerstva vnitra ze dne 7. 11. 2019. Bylo proto na krajském soudu, aby za daného skutkového stavu posoudil důvodnost žaloby, v níž je namítána nevykonatelnost rozhodnutí uvedených ve výkazu nedoplatků z důvodu absence oznámení (doručení) žalobkyni. Její úspěšnost se pak odvíjí od posouzení právní otázky, zda přihlášením do datové schránky žalobkyně ve dnech 1. 6. 2010 v 08:23:01 a 16. 6. 2010 v 15:09:42 pomocí přístupových údajů jejího bývalého jednatele Petra Nevluda, který byl dne 28. 5. 2010 bez náhrady vymazán z obchodního rejstříku, došlo k účinnému doručení sporných rozhodnutí či nikoli. Stanovisko stěžovatele k této otázce je dostatečně zřejmé i z jeho vyjádření předložených v průběhu soudního řízení. V těchto dal jasně najevo, že sporná rozhodnutí považuje za řádně a účinně doručená přihlášením do datové schránky. V takové situaci je proto na krajském soudu, aby posoudil, zda je závěr stěžovatele správný, či zda je žaloba důvodná. Ostatně, pokud by původní nedostatky zjištění skutkového stavu dosahovaly takového rozsahu, že by jejich odstraňování bylo možné považovat za nahrazování činnosti stěžovatele, Nejvyšší správní soud by sám nutně přistoupil ke zrušení exekučních příkazů a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení již při prvním posouzení věci v rozsudku ze dne 23. 9. 2019, č. j. 7 Afs 377/2018 - 38. Takový postup však v posuzované věci nebyl na místě, a proto Nejvyšší správní soud uvedeným rozsudkem toliko zrušil původní rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení právě za účelem vyjasnění skutkového stavu a posouzení rozhodné právní otázky. Jelikož se krajský soud v původním rozsudku rozhodnými aspekty doručování nezabýval, nemohl je poté hodnotit ani Nejvyšší správní soud, neboť nebyly vyjasněny všechny skutkové okolnosti týkající se přihlášení a současně by tím připravil účastníky řízení o jednu soudní instanci.

[20] V dalším řízení proto bude nezbytné posoudit, zda za zjištěného skutkového stavu došlo k účinnému doručení sporných rozhodnutí, což je jednou z podmínek vykonatelnosti vydaného exekučního titulu. Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval v rozsudku ze dne 23. 9. 2019, č. j. 7 Afs 377/2018 - 38, bude nutné „zodpovědět otázku, jaký vliv má existence platných přístupových údajů podle § 9 zákona o elektronických úkonech k příslušné datové schránce právnické osoby na účinky doručení, jestliže tato právnická osoba na druhou stranu v danou chvíli nemá v obchodním rejstříku zapsaný statutární orgán oprávněný k přístupu do její datové schránky ve smyslu § 8 odst. 3 téhož zákona a tato skutečnost mohla být stěžovateli známa již v době odeslání předmětných rozhodnutí do datové schránky žalobkyně. Jinými slovy se jedná o zodpovězení otázky, zda či za jakých podmínek mohou být od okamžiku, kdy byla určitá fyzická osoba vymazána jako statutární orgán právnické osoby do okamžiku, kdy byly její přístupové údaje Ministerstvem vnitra ČR na základě oznámení novým statutárním orgánem právnické osoby zneplatněny (viz § 12 odst. 3 zákona o elektronických úkonech), považovány za doručené zprávy, které byly v tomto období dodány do datové schránky dané právnické osoby (nedisponující pro jejich přijetí pověřenou osobou ani administrátorem), do níž se přihlásila tato fyzická osoba s dosud platnými přihlašovacími údaji.“

[21] Nutno opět zdůraznit, že problematika podmínek doručování do datové schránky a jeho účinnosti byla řešena již v řadě rozsudků, které mohou krajskému soudu posloužit jako vodítko pro posouzení situace žalobkyně. Krajský soud tak musí vzít v potaz, že se od uživatelů datových schránek vyžaduje jistý stupeň „bdělosti“ nejen pokud jde o otázku

pokračování

nakládání s přístupovými údaji (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2015, č. j. 4 As 160/2015 - 43, a ze dne 26. 8. 2015, č. j. 3 Ads 21/2015 - 44), ale i ve vztahu k zajištění fungování jejich vnitřního uspořádání (viz rozsudek ze dne 28. 8. 2019, č. j. 2 Afs 138/2018 - 48, ve kterém zdejší soud konstatoval: „V případech, kdy má osoba zpřístupněnu datovou schránku, dopadá § 42 daňového řádu i na ty situace, kdy daňový subjekt, který je právnickou osobou, nemá v době doručování písemnosti do datové schránky ani osobu oprávněnou, ani osobu pověřenou k přístupu do své datové schránky ve smyslu § 8 odst. 6 písm. b) zákona o elektronických úkonech. Takový subjekt je nepochybně vystaven nutným důsledkům situace, že nemá žádnou fyzickou osobu, která by byla s to se s písemností doručenou do datové schránky seznámit, nebo s ní jinak nakládat. V zásadě se totiž jedná o soukromoprávní otázku vnitřního uspořádání takové právnické osoby. Pokud jde o dílčí závěr krajského soudu v napadeném rozsudku, že 'Datová schránka žalobkyně byla v době doručování vyrozumění o výsledku sice formálně přístupná, doručení však jejím prostřednictvím nebylo možné, neboť se žalobkyně s obsahem doručované písemnosti seznámit nemohla, když zde nebyla žádná osoba, která by do datové schránky, a tím k dodané písemnosti měla přístup. Za takové situace byl žalovaný povinen vyrozumění doručit žalobkyni některým ze způsobů uvedených v § 39 odst. 2 daňového řádu.', ten neodpovídá zákonné konstrukci pro doručování do datové schránky právnické osoby. V obecné rovině bylo naopak zákonem předpokládáno povinností žalobkyně, aby si ustanovila nového jednatele postupem podle § 198 odst. 1 zákona o obchodních korporacích. Pokud k tomu nedošlo, nic jí nebránilo podat návrh příslušnému soudu na jmenování nového jednatele například úkonem prokuristky jednající s péčí řádného hospodáře a eventuálně následně i podat podnět soudu na její zrušení a nařízení likvidace ve smyslu § 198 odst. 3 zákona o obchodních korporacích.“)

[22] Co se týče judikatury Nejvyššího soudu, zejména usnesení č. j. 20 Cdo 1071/2020 - 836, a č. j. 20 Cdo 1073/2020 - 838, na která odkázala žalobkyně ve vyjádření ze dne 28. 7. 2020, je vhodné uvést, že tam uvedené závěry se týkají jednání právnických osob v civilním soudním řízení. Vychází přitom z § 21 o. s. ř., dle kterého [z]a právnickou osobu jedná člen statutárního orgánu; tvoří-li statutární orgán více osob, jedná za právnickou osobu předseda statutárního orgánu, popřípadě jeho člen, který tím byl pověřen; je-li předsedou nebo pověřeným členem právnická osoba, jedná vždy fyzická osoba, která je k tomu touto právnickou osobou zmocněna nebo jinak oprávněna, nebo její zaměstnanec (člen), který tím byl statutárním orgánem pověřen, nebo vedoucí jejího odštěpného závodu, jde-li o věci týkající se tohoto závodu, nebo její prokurista, může-li podle udělené prokury jednat samostatně. Nejvyšší soud se tedy zabýval především otázkou, zda může probíhat jednání v civilním soudním řízení, pokud zde není osoba, která by mohla dle citovaného ustanovení právnickou osobu zastupovat. Konstatoval přitom, že soudní spor nemůže probíhat do doby, než je situace vyřešena a právnické osobě je např. ustanoven opatrovník. V nynějším případě však není posuzována otázka jednání právnické osoby před soudem či správním orgánem, ale striktně vzato pouze otázka účinnosti doručování do datové schránky za výše popsanych skutkových okolností. Nelze rovněž přehlédnout, že obě usnesení Nejvyššího soudu se vyjadřovala k doručení listin (exekučních titulů), ke kterému mělo dojít dne 28. 5. 2008. Zákon o elektronických úkonech, podle kterého byla v nyní posuzovaném případě doručována sporná rozhodnutí, přitom nabyl účinnosti až dne 1. 7. 2009. Závěry uvedených usnesení Nejvyššího soudu proto nelze v nyní posuzovaném případě bez dalšího přiléhavě aplikovat. Z judikatury Nejvyššího soudu lze naopak odkázat na usnesení ze dne 16. 4. 2019, č. j. 23 Cdo 641/2019 - 41, které se nyní řešené situaci podobá mnohem více,

neboť se zabývá úpravou doručování v zákoně o elektronických úkonech. Shodně jako judikatura tohoto soudu přitom vychází ze zásady určité bdělosti při nakládání s přístupovými údaji do datové schránky: „(...) *odvolací soud se od závěrů ustálené judikatury při řešení otázky doručování do DS odchýlil, jestliže dovodil, že předmětný elektronický platební rozkaz nebyl žalované doručen do vlastních rukou, vzal-li v úvahu pouze skutečnost, že v době doručování elektronického platebního rozkazu nebyl jednatel žalované, jako její statutární zástupce, již osobou oprávněnou k přístupu do DS žalované, ale nepřihlédl již ke skutečnosti, že žalovaná umožnila, že se do DS prostřednictvím systémového certifikátu v rozhodné době přihlásila osoba, která od žalované získala přihlašovací údaje do její DS a stala se tak osobou oprávněnou ve smyslu § 17 odst. 3 z. č. 300/2008 Sb. Bylo na žalované, aby zvážila důsledky skutečnosti, že jiné osobě umožní, resp. tuto osobu pověří, aby používala přihlašovací údaje do její DS.*“

[23] S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto napadený rozsudek zrušil podle § 110 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení, v němž je tento soud podle odst. 4 téhož ustanovení vázán výše vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soudu. V dalším řízení tedy krajský soud na základě zjištěného skutkového stavu sám posoudí rozhodnou právní otázku, a to zda u sporných rozhodnutí nastaly účinky doručení v souladu se zákonem o elektronických úkonech okamžikem přihlášení do datové schránky žalobkyně pomocí přístupových údajů jejího bývalého jednatele Petra Nevluda.

[24] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 3 s. ř. s. krajský soud v novém rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. září 2020

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu